

Εταιρεία Υποστήριξης Θυμάτων Τροχαίων Ατυχημάτων (ΕΥΘΥΤΑ)
Συνέδριο

“Τροχαία ατυχήματα και ευάλωτοι χρήστες της οδικής κυκλοφορίας”
Ιωάννινα, 13-15 Οκτωβρίου 2000

Πρακτικές εφαρμογής τεχνικών μέτρων οδικής ασφάλειας χαμηλού κόστους στο αστικό οδικό δίκτυο της Ελλάδας

Γιώργος Γιαννής, Λέκτορας
Τομέας Μεταφορών και Συγκοινωνιακής Υποδομής
Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Αθήνα, 25 Ιουνίου 1999

Ερευνητικές Δραστηριότητες Τομέα ΜΣΥ-ΕΜΠ

- Ερευνητικά έργα

Τεχνικά μέτρα για την κινητικότητα και ασφάλεια των πεζών
Οδική ασφάλεια στις ζώνες εκτέλεσης εργασιών επί της οδού
Πανευρωπαϊκοί κανονισμοί για το γεωμετρικό σχεδιασμό οδών
Σύγχρονα συστήματα υποστήριξης της ασφάλειας του οδηγού
Πανευρωπαϊκή εναρμόνιση στοιχείων οδικών ατυχημάτων
Ανάπτυξη προτύπων πρόβλεψης αριθμού οδικών ατυχημάτων

Επισήμανση επικίνδυνων θέσεων στο οδικό δίκτυο

Έλεγχος οδικής ασφάλειας

Χρήση εξομοιωτή οδήγησης για την οδική ασφάλεια

Στρατηγικός σχεδιασμός για την οδική ασφάλεια

- Άλλες ερευνητικές δραστηριότητες

διπλωματικές εργασίες, διδακτορικές διατριβές, δημοσιεύσεις, κλπ

Στόχος

Ανάλυση των πρακτικών εφαρμογής των τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους και διατύπωση πλαισίου αρχών για τη μεγιστοποίηση της ανταποδοτικότητας τους στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας

Μεθοδολογία

- Εμπειρία από ελληνικές πόλεις
- Εμπειρία από άλλες ευρωπαϊκές πόλεις
- Αναλυτική βιβλιογραφία
- Απόψεις ειδικών

Τεχνικά μέτρα χαμηλού κόστους και υψηλής ανταποδοτικότητας

Τα τεχνικά μέτρα χαμηλού κόστους αφορούν στην οδική υποδομή και στην κυκλοφορία, στοχεύουν στην βελτίωση της οδικής ασφάλειας έχουν μικρό κόστος εφαρμογής, μπορούν να εφαρμοστούν γρήγορα και προσφέρουν υψηλή ανταποδοτικότητα.

Διορθώνουν τις ατέλειες στον οδικό σχεδιασμό, αλλάζουν τις συνθήκες που συμβάλλουν στα ατυχήματα και επηρεάζουν τη συμπεριφορά των χρηστών της οδού.

Μπορούν να εφαρμοστούν σε περιοχές υψηλού κινδύνου είτε σε τμήματα οδού είτε και σε ολόκληρη περιοχή.

Η ανταποδοτικότητα των τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους

Τα προγράμματα ΤΜΧΚ έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικά στην μείωση του αριθμού των ατυχημάτων και των παθόντων προσώπων.

Στη βάση του συνολικού κοινωνικο-οικονομικού κόστους των ατυχημάτων και των συνεπειών τους, οι λόγοι ωφελειών-κόστους που έχουν παρατηρηθεί ξεκινούν από το τρία (3) και φτάνουν σε διψήφιους αριθμούς ενώ επιτυγχάνεται απόσβεση του κόστους πολλών επεμβάσεων σε διάστημα ενός έτους.

Αυτό σημαίνει ότι τα ΤΜΧΚ πληρούν με σημαντικό περιθώριο ασφαλείας τον έλεγχο υψηλής ανταποδοτικότητας του “ενός εκατομμυρίου euro” της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η διεθνής εμπειρία

Η χρήση των τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους είναι σήμερα ευρεία και συστηματική σε ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη, ενώ σε άλλα δεν είναι ακόμη τόσο διαδεδομένη.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει ευρύ πεδίο για ανταλλαγή εμπειρίας και πληροφόρησης αναφορικά τόσο με τις πιο επιτυχημένες πρακτικές οργανωτικού και διαδικαστικού χαρακτήρα όσο και με τις τεχνικές εφαρμογής.

Ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των προγραμμάτων είναι αρμοδιότητα των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών κυβερνήσεων και αρχών.

Τεχνικά μέτρα χαμηλού κόστους στην Ελλάδα

Η έλλειψη πολιτικής οδικής ασφάλειας και η απουσία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος οδικής ασφάλειας στην Ελλάδα

καθιστούν σήμερα τα τεχνικά μέτρα χαμηλού κόστους την μοναδική βραχυπρόθεσμη διέξοδο από την συνεχή αύξηση του αριθμού των ατυχημάτων και των αντίστοιχων θυμάτων.

Παραδείγματα τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους

Διαχείριση της ταχύτητας των οχημάτων

- Ζώνη-30 (όριο ταχύτητας 30χλμ/ώρα)
- Τοπικές υπερυψώσεις (σαμαράκια)
- Εμπόδια επί της οδού για μείωση της ταχύτητας
- Στένωση οδού για μείωση της ταχύτητας
- Υπερυψωμένο οδόστρωμα σε διασταύρωση
- Οδός μικτής κυκλοφορίας οχημάτων και πεζών (Woonerf)
- Οδοί και πλατείες ήπιας κυκλοφορίας

Προστασία πεζών

- Προστασία μαθητών σε έξοδο σχολείου
- Διαμόρφωση πεζοδρομίων για ΑΜΕΑ και ηλικιωμένους
- Πεζόδρομοι

Επιμέρους επεμβάσεις

- στη λειτουργία και τη διαμόρφωση οδών και κόμβων
- στον επανασχεδιασμό των αρτηριών
- στον φωτισμό
- στην οριζόντια ή/και κατακόρυφη σήμανση
- στη χρήση αντιολισθηρών επιφανειακών στρώσεων

Διαμόρφωση του παράπλευρου χώρου της οδού σε πιο "συγχωρητικό"

- μετακίνηση εμποδίων
- αφαίρεση επικίνδυνων εμποδίων
- αποφυγή τοποθέτησης μη "συγχωρητικών" εμποδίων
- εγκατάσταση στηθαίων ασφαλείας
- τοποθέτηση συστημάτων απορρόφησης ενέργειας)

Κεντρικές νησίδες με διαφορετική σχεδίαση και συνδυασμούς

Εντοπισμός του «Οδικού Παράγοντα» των ατυχημάτων

- ↪ Ατυχήματα στα οποία έχει συμβάλει κάποιος συγκεκριμένος οδικός παράγοντας παρουσιάζουν μια πιο έντονη τάση ομαδοποίησης σε σύγκριση με άλλα ατυχήματα.
- ↪ Η χαρτογράφηση για αυτό το λόγο συνιστά την πιο θεμελιώδη μέθοδο εντοπισμού των θέσεων όπου συμβαίνουν τα ατυχήματα «Οδικού Παράγοντα» και όπου η χρήση των τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους είναι πιο πιθανό να επιτύχει.
- ↪ Μια πιο ακριβής εστίαση μπορεί να επιτευχθεί αναλύοντας συγκεκριμένους τύπους ατυχημάτων, όπως ατυχήματα που συνέβησαν κατά τη διάρκεια της νύκτας ή ατυχήματα στα οποία συμμετείχαν πεζοί.

Τα προβλήματα εφαρμογής των τεχνικών μέτρων στην Ελλάδα, συνοψίζονται στην έλλειψη:

- συγκεκριμένων στόχων
- αποτελεσματικότητας
- διαχρονικής συνοχής
- ενεργούς συμμετοχής των πολιτών
- κατάλληλης τεκμηρίωσης
- ποσοτικοποιημένης παρακολούθησης.

Απαιτήσεις σε εθνικό επίπεδο

- ↪ Καθορισμένη χρηματοδότηση
- ↪ Τεχνική εξειδίκευση
- ↪ Υποστήριξη από την Πολιτεία

Λειτουργικές απαιτήσεις σε τοπικό επίπεδο

- ↪ Επαρκές σύστημα αποθήκευσης και επανάκτησης δεδομένων
- ↪ Ειδική ομάδα με προσδιορισμένες αρμοδιότητες
- ↪ Τεχνική εξειδίκευση

Καλή διαχείριση και επαρκής χρηματοδότηση

- ↪ μακροχρόνια δέσμευση προϋπολογισμού
- ↪ κονδύλια ειδικά για το συγκεκριμένο σκοπό
- ↪ παράλληλοι προϋπολογισμοί (συντήρηση και διαχείριση της κυκλοφορίας)
- ↪ ισορροπία ανάμεσα στον έλεγχο οδικής ασφάλειας και την εφαρμογή μέτρων
- ↪ επαρκής χρηματοδότηση για την τεκμηρίωση (συντήρηση των βάσεων δεδομένων, διερεύνηση των ατυχημάτων, μελέτη σχεδίου ενεργειών, συμμετοχή κοινού)
- ↪ ένταξη σε συγκεκριμένο προγραμματισμό
- ↪ κατάλληλη χρονική κατανομή των πόρων ανάμεσα σε μεμονωμένη θέση και συνολική δράση, δράση τμήματος οδού και δράση περιοχής
- ↪ απόδειξη σωστής χρήσης της χρηματοδότησης, μέσα στο πλαίσιο των συνολικών στόχων του προγράμματος

Τεχνική εξειδίκευση

- ↪ Πρόβλεψη ενός περιεκτικού εγχειριδίου
- ↪ Εκπαίδευση
- ↪ Υποστήριξη των τοπικών ειδικών από ειδικούς σε εθνικό επίπεδο

Μεθοδολογία εφαρμογής τεχνικών μέτρων χαμηλού κόστους

- διαθεσιμότητα εκπαιδευμένου προσωπικού
- ύπαρξη κατάλληλης οργάνωσης και διαδικασιών
- συστηματική καταγραφή των ατυχημάτων
- εντοπισμός των περιοχών εφαρμογής
- μελέτη των μέτρων
- υπολογισμός της ανταποδοτικότητάς τους
- κατανομή των πιστώσεων
- επιλογή των μέτρων που θα εφαρμοστούν
- εφαρμογή και έλεγχος της λειτουργίας τους
- συστηματική παρακολούθηση
- αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους.
- ενημέρωση και ενεργός συμμετοχή των πολιτών

Συμπεράσματα

Τα τεχνικά μέτρα χαμηλού κόστους μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα με χαμηλό σχετικά κόστος και να οδηγήσουν σε σημαντική βελτίωση της οδικής ασφάλειας στο αστικό οδικό δίκτυο της χώρας, χωρίς να είναι απαραίτητη η ύπαρξη ολοκληρωμένης και συντονισμένης πολιτικής οδικής ασφάλειας και αντίστοιχης χρηματοδότησης.

Ο ρόλος των πολιτών και της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι καθοριστικός.

Συμπεράσματα

Το επίπεδο οδικής ασφάλειας μιας χώρας ή μιας περιοχής, είναι δείκτης πολιτισμού της χώρας ή της περιοχής και είναι συνάρτηση της προσπάθειας που καταβάλει η χώρα ή η περιοχή αυτή, σε χρόνο και χρήμα.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει κατανοήσει την αναγκαιότητα των μέτρων οδικής ασφάλειας χαμηλού κόστους αλλά δεν φαίνεται να έχει συνειδητοποιήσει την διαδικασία που πρέπει να υιοθετηθεί για την αποτελεσματική εφαρμογή τους.